

Izloži vsem naročnikom in
prejemnikom vsak dan
ob 10. uri dopoldne.

Uredništvo je v Ljubljani,
Franciška ulica št. 6/1,
Učiteljska tiskarna.

Dopise frankirati in pod-
pisati, sicer se ne priobčijo.
Rokopisi se ne vračajo.

Oglasi: Prostor 1x55 mm
po K 2. Uradni razglasi,
poslani ter notice isti
prostor K 3. Pri večjem na-
ročilu popust.

NAPREJ

Glasilo jugoslov. socialno-demokratske stranke.

Telefonska št. 312.

Naročnina: Po pošti ali z
dostavljanjem na dom za
celo leto K 330, za pol
leta K 165, za četrt leta
K 84, za mesec K 28. Za
inozemstvo mesečno K 45,
letno K 540.

Reklamacije za lis
so poštine proste.

Upravništvo je v Ljubljani,
Franciška ulica št. 6/1,
Učiteljska tiskarna.

Proti socijalni zakonodaji.

Vladna kriza se je v petek še
poostila. Radikalci nočejo sprejeti
zahteve demokratov in bi zaradi-
ga radi spravili v skupščini volilni
red naprej na razpravo, da bi po-
tem lahko razpustili parlament, ka-
dar bi se jim zljubilo, ker z demo-
krati niso nič zadovoljni.

Dr. Kokovec ne kandidira več
za ministra; odstopiti namerava,
da postane dr. Žerjav minister, to-
da ne za socijalno politiko, ampak
za šume in rudo. Ministrstvo za so-
cijalno politiko pa naj bi dobil radi-
kalci. Pri tem je treba poudariti, da
so radikalci še hujši nasprotniki so-
cijalne zakonodaje in delavskega
vrstva ter naglašajo prav sedaj, da
je še davek časa za to „ropotijo“.

S tem, če dobo radikalci resort
socijalne politike, potem je tudi so-
cijalno zavarovanje prišlo še v več-
jo nevarnost, kakršna je bila sedaj.

Ni še gotovo, kako se kriza raz-
vije, eno pa je gotovo, da imajo ra-
dikalci v prvi vrsti namen ohraniti
sebe, drugo jim je — Hekuba.

O dveh važnih stvareh je pa
ustavni odbor že sklepal. V prvi vr-
sti se je proti najodločnejšemu pro-
testu s. Divaca izrekel za pariteto v
socialno - zavarovalnih zavodih, v
drugi vrsti pa prihaja v razpravo
delavsko varstvo. Pri tem vpraša-
nju pride zopet osemurni delavnik v
predel in kakršna je dispozicija ve-
čine, utegne odbor sprejeti tudi do-
ločbo, da se osemurni delavnik ome-
ji le na velike obrate. Reakcionar-
no stremljenje se torej pokazuje na
vsej črti in se naravnost čudimo, da
se sedanje večinske stranke tako
malo brigajo za svoj ugled pri na-
rodu. Nedvomno bi bilo v njih inte-
resu, če bi spoštovali veljavne na-
redbe, tako pa le kršijo in kršijo na
pravicah velike večine državljanov,
kakor da bi hoteli reči: reši, kar se
da rešiti za buržoazijo.

Če pojde tako naprej, smemo tu-
di pričakovati novo vladno koalici-
jo, ki pa tudi ne bo boljša kakor je
sedanja.

Iz rudniških revirjev.

Prejeli smo danes od sodruga
Čobana, načelnika Unije slov. rudar-
jev naslednje poročilo na naš članek
pod naslovom »V rudniških revirjih
narašča ogorčenje nad naraščajočo
dragino«.

Členjeno uredništvo »Napreja«
Rudarji v revirjih so vam res lahko
hvaležni, da se zanimate tako inten-
zivno za njihov obstoj in njihove
težave. Res je, da se glede dragin-
ske doklade pri Trboveljski premo-
gokopni družbi na podlagi pogodbe
z dne 19. januarja na jako čuden
način postopa. Naša organizacija
tolmači točko 8. v istem zmislu ka-
kor sie Vi napisali o njej kritiko. Tu-
di glede rudarjev pri državnih rud-
nikih ne smatramo mi za pomirljivo,
ako se delavcem pošilja kar brez
dogovora z njihovimi zaupniki spre-
membe pogodb. Tudi danes so res
odtegovali kar po K 1900 od 14 dnev-
ne plače, tako, da so bili rudarji med
njimi, ki so dobili prazne plačilne
listke. Vendar pa smatram za po-
trebno, da vam sporočim, da sem
dne 2. decembra t. l. osebno inter-
veniral pri montenističnem uradu
glede velenjskih in zabukovskih ru-
darjev in mi je predstojnik urada ob-
ljubil, da se bo vršila raditega 9. t.
na v Velenju razprava, kjer bodo
navzoči rudarski zaupniki iz Velenja
in Zabukovce ter zastopniki njihove

organizacije, tako da je upati, da se
doseže sporazum na obeh straneh.
Glede davka in odteglajev istega
sem interveniral pri finančni delega-
ciji ter dobil sledeče pojasnilo. De-
legacija, oziroma finančni delegat
gospod dr. Šavnik nikakor ne zahteva,
da se davki naenkrat odtegnejo,
temveč da se odtegne v malih
zaeskih na več obrokov. Poklical je
tudi ob moji navzočnosti gospoda
ravnatelja Trboveljske družbe Sku-
bica, s katerim smo se potem po-
menili, da bo družba v malih in sicer
v najmanj 12 tih plačilnih obrokih
odtegnila zaostalo dohodarino. Ker
pa so enim že odtegnili, se mi je ob-
ljubilo, da dobe isti ta preveliki od-
teglaj nazaj. Glede davka velenjs-
kih in zabukovskih rudarjev pa
sem mnenja, kakor tudi mi pri fi-
nančni delegaciji niso odrekli, da
ker so to delavci pri državnih ru-
dnikih, torej uslužbenci države, bi se
jim osebna dohodarina ne smela ra-
čunati od tega, kar dobijo v natura-
li ali v gotovini kot draginsko do-
klado. Računati bi se toraj smelo le
samo pravi zaslužek, to je od 35 K
ali pa od onih zneskov, ki jih zaslu-
žijo na akord več kot plačo. Ker se
tako ravna tudi pri državnih urad-
nikih pa tudi pri delavcih v tobačnih
tovarnah. Upanje imam, da se bo tu-
di tako ukrenilo.

Slava Cankarjevemu spominu!

Dne 11. decembra minejo tri le-
ta od telesne smrti Velikega romarja
in glasnika vseh trpečih Ivana
Cankarja. Toda njegova duša živi

med nami, diha iz vseh njegovih
del, se širi in objema cel slovenski
in tudi cel jugoslovanski narod. Vse,
kar je zdravega v narodu, kar še ni

okuženo, ljubi umetnost in hrepeni
po nji. Zato ker ljubi umetnost, lu-
bi tudi Cankarja, ki je ustvaril Slo-
vencem umetnost. Ker pa ni umet-
nost samo zato na svetu, da se na
njen račun debeli peščica neumetni-
kov, temveč zato, da jo narod uživa
in se ob nji duševno dviga, morajo
tisti, ki so bili toliko srečni, da so se
v solah mogli izobraziti, med narod
in ga privedi na pot k umetnosti.
Toda slovenska inteligenca je nadi-
ta, kljub svojemu šolanju bolj smeš-
na, nezmerno in sovražna umetno-
sti, ko proletariati. Zato naj ves slo-
venski proletariati dokaže, da cenil
umetnost in njegovega prvega glas-
nika v malem slovenskem narodu,
in da hrepeni po nji, s tem, da kar
najlepše proslavi spomin telesne
smrti Velikega romarja Ivana Can-
karja.

Ves slovenski proletariati pohiti
k akademijam, katere priredi ta te-
den delavska izobraževalna zveza
„Svoboda“ v počastitev Cankarje-
vega spomina, da spozna njega, ki
je bil vedno ljubil in za Tebe trpel.
Ves slovenski proletariati naj stori
svojo dolžnost.

SPORED PROSLAVE CANKARJEVEGA SPOMINA.

Stranišče pri Ptuj: Dne 7. de-
cembra ob pol 20. uri. Predava o
Cankarju s. Angelo Cerkvenik.

Ptuj: Dne 8. decembra ob pol
11. uri dopoldne. Predava o Can-
karju s. Angelo Cerkvenik.

Zagorje: Dne 7. decembra ob
17. uri. Predava o Cankarju g. An-
ton Podbevšek.

Radeče pri Zidanem mostu: Dne
7. decembra ob pol 20. uri. Pre-
dava s. France C. Gogala.

Zabukovca pri Grižah: Dne 8.
decembra ob pol 11. uri dopoldne.
Predava s. France C. Gogala.

Mežica: Dne 7. decembra ob
pol 20. uri. Predava o Cankarju s.
Rudolf Golouh.

Kako iz blata?

V.

Jugoslavija bi potrebovala zdaj
kakkega Napoleona. Toliko osebnosti
in strankarstva je pri nas, tako smo
navajeni meriti državne posle po
osebni in strankarski koristih, da
bi nas mogla le kaka silna osebnost
hitro rešiti.

Napoleon bi spoznal položaj, po-
klical k sebi nekaj slikarjev, naročil
jim, naj narišejo v 3 dneh nove no-
včnice z napisom: »Vsaka državna
žitnica izda za to nakaznico na za-
htevo takoj 1 (ali 5, 10, 50, 100, 1000,
2000) kg pšenice.« V 5 dneh bi se že
tiskale, seveda na Dunaju, ki je zato
najprikladnejši, najhitrejši in bi bil
tudi najcenejši, če bi mu plačali v
pšenici ali drugih hranilih. Istotako
bi Napoleon naročil drobiža — po-

sebnost hitro bi dal prekovati tiste
novčnice po 25 par, ki smo jih ho-
teli dati pred pol letom v promet, pa
nismo smeli, ker je postal medtem
tisti novčič že več vreden, nego 25
par in bi torej sproti zginil iz prome-
ta prav tako, kakor je že prej izginil
zlati, srebrni, nikelnasti in bakreni
drobiž, ter je že nevarno, da izgine
tudi železni. Napoleon bi za pol kg
pšenice (0,50 kg ali 50 stotink) dal
lahko kovati čist nikel in ne bi mu
bilo treba mnogo premišlevati, kak-
šno zmes naj porabi za 10 ali 1 sto-
tinko.

Vse bi moralo iti tako hitro, da bi
imeli že koncem decembra vsi dav-
čni uradi prve novčnice priprav-
ljene za izmenjavo, do konca marca

morajo biti gotove vse vrste in skup-
nem znesku poldruga milijarde pk.
Potem bi izdal naredbe:

1. od 1. januarja 1922 dalje se mo-
rajo vršiti vsa plačila in posojila, vsi
vpisi itd. v pk.

Vse stare obveznosti v tuzem-
stvu, tirjatve in dolgovi, se morajo
po vrednosti pšenice v času nastan-
ka obveznosti prepisati na pk, even-
tuelno tozadevni spori morajo biti
sodnijsko rešeni najpozneje do kon-
ca marca 1922. Če se ena izmed
strank ne odzove, odloči sodišče po
krajeno in časovno ugotovljenem
razmerju pri nastanku obveznosti na
zahtevo ene stranke kadarkoli po 1.
aprilu 1922. Izmenjava novčanic se
bo izvršila po ceni pšenice na dan
izdajanja te naredbe. To razmerje
ostane stalno za vso dobo izmenja-
vanja.

Po 31. marca 1922 so vse stare
novčnice neveljavne.

Vse aktivne in pasivne obvezno-
sti naprav tujini je naznaniti pristoj-
ni davkarji do 14 dni.

2. Ves uvoz in izvoz je prepove-
dan vsem zasebnikom brez izjeme
od dne naredbe, izveniši že nalože-
no blago. Trgovina v tuzemstvu je
prosta.

Producenti in trgovci naj nazna-
nijo vse prebitke blaga, porabniki in
trgovci pa vso svojo potrebo blaga
pristojnim davkarjem, če mislijo, da
bodo prodali oziroma kupili dotično
blago le potem trgovine s tujino.

Davkarje zbirajo in urejajo te
podatke ter jih naznanjajo tedensko
finančni oblasti. Podatki iz cele dr-
žave so predložiti posebni komisiji,
sestavljani od ministrstev za finance,
za promet, za socijalno politiko, za
trgovino in obrt, za kmetijstvo ter
za šume in rube. Ta komisija določi
na temelju zbranih podatkov, katere
vrste blaga se imajo izvoziti in uvo-
ziti ter njih količino.

Nato razpiše javne dobave izvoz-
nega in uvoznega blaga, določenega
po množini in kakovosti, z zahtevo,
da se naj glase ponudbe v pk. Le če
bi takih ponudb ne bilo, se bodo
sprejemale tudi ponudbe v tuji va-
luti, ki pa ne smejo biti nikakor ve-
zane niti na kurzne, niti na cenovne
razlike za ves čas dobave in plačila,
tako da jih sami brez težave preve-
demo na pk. Vsem ponudbam se pri-
štejejo prometni stroški, potem se pa
najcenejša ponudba sprejme in ob-
javi, da se bo to in to blago izvozilo
tja in tja po tej in tej ceni, ono pa
uvozilo od tam in tam po tej ceni.
Prijavljenim producentom, konsu-
mentom in trgovcem se izdajo izvoz-
na in uvozna dovoljenja, ki jih ob-
javljajo davkarje imenoma, pokra-
jinske uprave po končnih vsotah po-
sameznih davkarjev, državna komisija
pa po vsotah posameznih pokrajin
(ali oblasti). Enako objavljajo obmej-
ne železniške postaje blago in imena

LISTEK.

Zvonimir Kosem:

Sveti Miklavž.

Vsem so vam znana njegova po-
ta: pride in odide, da nihče ne ve,
ne odkod, ne kam. Glavna stvar je,
da so zvečer nastavljeni peharji, zju-
traj polni vseh različnih dobrot, s
katerimi razsipava dobri stričko. Če
je njegova brada res tako dolga in
gosta in njegove oči res tako mije in
prijazne, kakor pravijo, tega vam ne
morem povedati, ker ga dosihdoh
niti enkrat še nisem videl. Nevidna
dobrota ostane vseeno dobrota.

Vse ste mu že nastavili, vsaka
svoj pehar: ti, Ančka, Francka,
Ivanka, Manka, Polonca in tudi ti,
Zofija, ljubica mojega srca.

Ančka, ti se boš zjutraj prebudila
in ko boš stopila v sobo, te bo po-
zdravil iz peharja možiček iz leca,
predpoda tvojeja fanta, s katerim
sanjaš vse dni noči.

Francka, tvoje srce je zaljubljeno
v medene potice, rožiče, fige in slad-

ko grozdje — tvoj pehar bo poln
grozdja.

Ivanka, tvoj ideal so šumeče to-
aete, postala bi rada dama, ki str-
mé vseh oči moških na večerni pro-
menadi samo nanjo — lepa židana
ruta se ti bo nasmehnila iz peharja.

Manka, tebe je bilo pa tudi že
povsod dosti: na Triglavu, na Grin-
tovcu, na Stolu, na Kočni, največ
seveda na Golovcu, kjer sva včasih
tako rada pobirala kostanj. Tvoje
sanje, Manka, so zdaj samo še Ga-
vrizankar. Ko boš zagledala zjutraj
v peharju volneno čepico in volnene
nogavice, glej, da se lepo zahvališ
svetemu Miklavžu, ki skrbi za to, da
te ne bo zeblo na visokem Gavrli-
zankarju.

Polonca, kaj bi bilo, če bi tvoje
poskončne nožice ne priskakljale
nič več v hram boginje Terpsihore?
Ne bilo bi več veselja na sveta.
Elegantni čevljički v peharju
naj ti na vsakem plesu zbujajo spo-
min na svetega Miklavža, ki je do-
brohotno mislil na tvoje nožice.

Zofija, Zofija — Bog ti grehe od-
pusti kakor sem ti jih odpustil jaz!

Kakor solnce siješ podnevi in po-
noči — Bog ti grehe odpusti! Ni bi-
lo, ni in ne bo na svetu. Kresa tako
žarečega in tako lepega kakor je
lepa tvoja duša. Zofija, žareča mo-
ja ljubica. Ti si moja in jaz sem
tvoj. Vstala boš zjutraj in kakor
juranja zarja se ti bodo lesketala
čista lica, zakaj iz peharja ti bodo
voščile dobro jutro moje v Miklav-
ževem rajni natiskane ode in jeremi-
jade. Prebriga boš moje pesmi, po-
nosna Zofija, in kakor kres do neba
bo gorelo tvoje srce.

Tako dober, dober striček je svet
Miklavž.

Njegovi dobrot je polna vsa ze-
meljska obla, od vzhoda do zahoda,
od severa do juga.

Ne sejali niste, ne želi, molili in
priporočali se dobremu stričku še
manj, pa imate peharje in kašče do
vrha nabasane s sladko pšenico.

Ne židali niste, niti z mezinem
genil od drobne zibelke do debelih,
v maščobo tonečih let, pa živite —
kakor veseli, dobro pitani kanarčki
v kletkah — v visokih, proti nebu
kipečih palačah, na mehkih zofah,

ob vedno pogrnjenih mizah in ob
vedno polnih sodih.

Ne kopali niste — koplje naj sa-
mo ubogi kulij — niti roke iztegnili
do zemlje — kramp in lopata so vam
žlice in vilice — pa se bleščite v si-
jaju ametistov, hrizoberilov, karn-
olov, rubinov, safirov in topazov
kakor najbolj pisane papirje in v va-
še žepe se stekajo — odkod, zakaj,
kako? — milijoni in milijarde, da
bo miza, že tako polna, obložena še
bolj in se bo še tista majhna skorji-
ca ob jarku posušila popolnoma.

Tako dober, dober striček.

Razložil mi, svet Miklavž, kako
je vendar s tole stvarjo: Krivica, da
bi jo lahko z roko otipal, se šopiri in
si je nadel masko z imenom »prav-
ica«. Kdor dela, naj ne je, naj strada.
In kdor ne dela, naj živi v izobilju.
Gospoduje in gospodarji naj lenih in
lopov, suženjska dela naj opravljajo
brez plačila poštene rok. Ljubezen,
prisrčnost, bratstvo — puble fraze,
banalnost, sentimentalnost. Napuh,
lakomnost, sijaj, denar — bogovi,
pred katerimi se klanja človeštvo
do konca dni. Ti si hotel z bratsko

ljubeznijo prepočiti človeški rod —
uporniki, linavec, potuhnjene, na
vislicah boš visel, če takoj ne umolk-
neš. Zaradi nadržanja nekoliko obo-
roženih lopovov črna morija-trpeča
ga, teptanega, stradalnega člove-
štva. Povej mi, svet Miklavž, kako
je vendar s to stvarjo in zakaj vse
to, da mi ne ostane posmehljiva se
mrtva sfiga zagonekta do sivih las.

Kakor da me ne sliši svet Mik-
lavž, kakor da me ne sliši. Ali
si vsa ta dolga, dolga leta skozi pr-
ste gledal, ko si zemeljsko oblo ob-
siral s svojimi darovi, svet Mik-
lavž?

Svet Miklavž, prosim te: stopi
kač-krivici na vrat, dvigni in pone-
si v svet pravico, da se bo zablješ-
čala kakor zmagovalce jutranje soln-
ce nad mrakom in temino, poglej že
enkrat tudi na trpeče, teptane in
stradalne milijone in obdaruj jih s
svojimi darovi!

Gospod Parkelj, ti pa šibo v roke
in — na kolena, lenih, lopovi! —
krepko udričaj, krepko naj poje
šiba!

izvoznikov in uvoznikov, tako da ima vsa javnost možnost nadzirati ves izvoz in uvoz ter vse cene.

Ta komisija bo vodila s tem že najglavnejšo statistiko, vodi naj torej sploh vse in naj se imenuje statistična komisija. Dobave bo razpisovala po potrebi tedensko, polmesečno ali mesečno. Za blago, čigar uvoz ali izvoz bi bilo trenutno iz prometnih, gospodarskih ali socialnih razlogov negospodarski, bo objavilo zaporo z naprej določeno dobo trajanja.

Posle statistične komisije vodi in odgovarja zanje parlamentu minister trgovine in obrti, ki naj pripravi predlog, da se vsa ministrstva pridobitnih strok, event. tudi prometa in financ združijo v novo ministrstvo statistike.

3. Do 14 dni imajo vsi prebivalci vložiti pri pristojnih davkarjih natančne popise vsega svojega imetja, ocenjenega v pk po stanju z dne 26. decembra 1921 in po stanju z dne 31. decembra 1922. Pri imetjih v skupni vrednosti nad 1.000.000 pk je treba take popise predložiti tudi po stanju 31. decembra vseh let od 1913. do 1920.

Država si pridržuje pravico do prihodnjega popisa (31. decembra 1922) odkupiti vse vrste imetja za popiso ceno brez ozira na to, če so prešle med tem že v druge roke. To velja za premoženje in nepremičnine, pridobljene pravice in prednosti, vrednostne papirje itd.

Nepopolne posamezne predmete ali njih skupine ima država pravico prevzeti za ceno 100pk. Možni pristavek na ceni v 1 letu je treba vnesti, ker ga država pri eventualnem prevzetju nikakor ne bo upoštevala, niti pri predmetih, niti pri papirjih, niti se ne bo ozirala na kako posebno vrednost za ljubitelje, n. pr. starin, umetnin, draguljev itd.

Za tuja podjetja, ki se posebe obdavčijo, veljajo tudi vse tiste delniške družbe, za katere se pri tem popisovanju ni ugotovilo, da se nahaja vsa delniška glavnica v rokah tujkajšnjih davkoplačevalcev.

4. Do konca januarja 1922 imajo vsi prebivalci upogled prejšnjega opomba) vložiti pri davkarjih točen popis svojih dohodkov vseh vrst v letu 1921. Ta in predložen popis bo služil ne le za temelj obdavčenja, temveč tudi za statistiko. Napadne navedbe ne bodo torej kaznovane samo z zvišano odmero davka, temveč tudi sodnijsko.

5. Ti popisi se vpisujejo v javne knjige, ki so pri občini in davkarjih vsakemu na ogled.

6. Za kritje državne potrebe po pšenici razpisuje država enkratni davek od imetja po sledeči razpredelnici:

(Razpredelnica št. 1 bo ponatisnjena v prihodnji številki).

Ta davek je treba plačati v letu 1922, in sicer vsakega prvega dne v mesecu eno dvanaestino. Te roke podaljša lahko pristojna davkarja za dobo za katero so bile plačane v naprej 6% ne obresti.

Plačuje se bodisi v starih novčanicah po stalno določenem razmerju (točka 1.), bodisi v novih novčanicah, bodisi v pšenici.

Na ta način pridobljeno in tudi nakupljeno pšenico preda država začasno dosedanjim lastnikom v shrambo in varstvo proti letni 3%ni odškodnini.

7. Za kritje državnega proračuna razpisuje država za l. 1922. dohodniški davek po sledeči razpredelnici:

(Razpredelnica št. 2 izide v prihodnji številki).

Ta davek je treba plačati v letu 1922, in sicer vsakega prvega dne v mesecu eno dvanaestino. Te roke podaljša lahko pristojna davkarja za dobo, za katero so bile plačane v naprej 10% ne obresti.

Plačuje se v pk, bodisi v blagu, bodisi v novčanicah.

Carina se z ozirom na način izvoza in uvoza odpravi takoj popolnoma, varstvo domačega dela bo oskrbovala statistična komisija s pomočjo javne kontrole in parlamenta.

Drugi posredni in neposredni davki pa se ukinejo šele s prihodnjim letom.

8. Za nujne investicije razpisuje država 4%no notranje posojilo v znesku 2 milijard pk na 40letno amortizacijo.

9. Za kritje dolgov v tujini se razpisuje postopoma notranja posojila na tako obrestno mero, da bo pozabila varčnost prebivalstva, ki se

* Poglavarji rodbine. Če imajo rodbinski člani tudi lastno imetje, ga morajo tudi popisati in popis vložiti kot prilogo. Za nedoletne njih zakoniti varuhi. Za pravne osebe zakoniti pooblaščenici.

bo že itak zvišala s tem, da bodo imeli tudi najpotrebnejši ljudje v pogled in razumevanje za državno gospodarstvo.

Politične vesti.

+ **Preokret v vladni krizi.** Protičivo glasilo „Radikal“ piše dne 2. decembra v svojem uvodniku (R.), da vzrok vladne krize ni vprašanje notranjega ministrstva ali osebnosti, marveč so vzroki globlji. Vzrok je to, da „se radikalna in demokratska stranka v nobenem državnem vprašanju ne ujemata; posledica tega toliko poizkusov in nepopolnih razvitek države. Radikalna in demokratska stranka sta dva svetova. Prva je po svojem postanku narodna, druga pa koalicija raznih stremiljenj. Člankar kaže na razvoj radikalne stranke, ki je nastala iz naroda v borbi za narod in za pravice naroda, na neumrljivo slavo stranke in na svojo zgodovino, dočim je z demokratsko stranko drugače. Bivši srbski samostanci so se združili z srbskimi liberalci, oporo reakcije v Srbiji, in napredovali. Dalje so del demokratske stranke člani srbsko-hrvatske koalicije, čeprav stoji na drugi strani Hrvatski blok, ki zastopa narod ne pa osebe. Boj je nastal bistveno zaradi ustave; tam je radikalna stranka preveč populist. Boj se vrši med globoko uvidenostjo in neumno zaslepljenostjo. Zato je sloga nemogoča. — Iz članka je razvidno, da so radikalci hoteli dati več koncesij „avtonomistom“ zaradi sporazuma, na drugi strani pa je tudi razvidno, da radikalci ne zapajo demokratom preveč in se boje za svoj zgodovinski prestiž.

+ **Nova madžarska vlada.** Grof Štefan Bethlen je dne 3. t. m. postavil svoj kabinet. Ministrska lista se glasi tako-le: Ministrstvo predsedstva grof Štefan Bethlen, zunanje stvari grof Mikolas Banffy, vojno ministrstvo Sandor Delicska, finance Tibor Kallay, notranje grof Klebelsberg, trgovina Lajos Hegyeshalmi, pravosodje V. Paul Tomcsany, zdravstvo Ferdinand Bernolak, prehrana doslej (brez portfelja) Bella Terffy. Za državne tajnika v ministrstvu za notranje posle je bil imenovan Koszo, v poljedelskem ministrstvu pa Karel Schadt.

+ **Grška kapitalura.** Grški ministrski predsednik Gunaris je angleščemu zunanjemu ministrstvu spo-

spodarstvo, ki bo postalo pravo narodno gospodarstvo.

ročil, da je atenska vlada pripravljena sprejeti posredovanje antantnih oblasti v svrhu pomirjenja grško-turškega spora. Pred par meseci je bila atenska vlada še tako ponosna, da je z ogorčenjem odklanjala vsak poskus posredovanja. Sedaj je menda izprevidela, da ni vedno dobro, če mali igra velikega.

+ **Na Španskem se pripravljajo hude stvari.** Eden izmed vodilnih španskih diplomatov je v razgovoru s tujimi žurnalisti rekel, da je predstojajoča ministrska kriza v zvezi s težkimi dogodki, ki se pripravljajo. Gre najbrž za kako revolucionarno gibanje proletarske mase, proti kateri se sedanja vlada ne čuti dovolj močno. Sicer pa je iz Španske težko dobiti kako poročilo, ker je zaprta proti vsemu svetu.

+ **Portugal v plamenu.** Boljševiško gibanje se je po Portugalskem silno razširilo, tako da se libbonska vlada ne upa nastopiti proti njemu. Pač pa je menda Angleško poklicala na pomoč, ter je ta zadnja odločila, da pošlje svoje vojne brodirve na Portugalskem in da tam izkrcati čete. Za ta načrt je navdušena tudi Italija (ta zadnje čase na prav čuden način leži za Britanci), ker upa, da bo dobila mandat za vzdrževanje „reda“ na Portugalskem.

+ **Protidelaški zakon oziroma, kakor ga buržuji imenujejo, pretikomunistični zakon je poljski parlament sprejel.** Zakon določa dosmrtno ječo za zveze s tujino v svrhu izvedbe protidržavnih dejanj, 15 letno prisilno delo za pripravljanje prevratov in sabotaže in smrtno kazen za soudeležbo pri nemirih in sabotažnih dejanjih.

+ **Krasinu je ameriški konzul v Londonu odklonil vizum za Ameriko.**

+ **Predhodnja svetovna konferenca kapitalističnih velesil se bo po predlogu predsednika Hardinga vršila prihodnje leto v enem kitajskih mest.** Kitajsko vprašanje je za veleimperialiste prižgana baklja, ki grozi razvneti zemljo v novem svetovnem plamenu. Največ sta pri tem prizadeti Amerika in Japonska, zato je razumljivo, da se skušata poboriti na licu mesta. O kaki razorožitvi seveda ni bilo že od začetka nobenega govora.

Kulturni vestnik.

Sporod koncerta slovenskega koncertnega in opernega peveca g. Julija Betetta, ki se vrši v sredo, dne 7. t. m. zvečer točno ob 8. uri v veliki dvorani hotela Union. 1. Anton Lajovic: Mesec v izbi; b) Serenada; c) Pesem starca. 2. a) P. Hugolin Sattner: Zaostali ptici; b) Josip Michl: Človeka nikar. 3. Josip Pavčič: a) Priplula je pomlad; b) Dedek Samonog. Odmor. 4. a) Marij Kogoj: Da sem jaz Jezus; b) Emil Adamič: Noč; c) Emil Adamič: Noč je pa svetla noč. 5. Lucijan Marija Škerjanc: a) Večerna impresija; b) Počitek pod goro; c) Beli oblaki. 6. a) Fran S. Vilhar: Mornar; b) Fran Gerbič: Pojdem na prejo. — Na klavirju spremlja konservatorist prof. Janko Ravnik.

Na ljubljanskem konservatoriju „Glasbene Matice“ bo predaval hrvaški glasbenik prof. dr. Božidar Širola o hrvaški glasbeni literaturi. Predavanja se bodo vršila v dneh 7., 8., 9. in v dneh 14., 15., 16. decembra vsakokrat v poslojpu Glasbene Matice, Vegova ulica št. 7, soba št. 14 (pevska dvorana). K predavanju imajo pristop konservatoristi. Ravnateljstvo vabi v Ljubljani se nahajajoče glasbenike in interese, da prisostvujejo tem predavanjem. Priglasiti se pa morajo preje v pisarni Glasbene Matice med uradnimi urami. Podobna predavanja se bodo vršila tudi o srbski glasbeni literaturi. To pa pozneje.

Dnevna kronika.

Zasebni nameščenci in davek na plače. Na iniciativo Zveze zasebnih nameščencev Jugoslavije, se je vršila v občinskem domu v Belgradu 3. t. m. anketa zastopnikov beograjske trgovinske in obrtne zbornice in zastopnikov zasebnih nameščencev iz Belgrada, Zagreba, Ljubljane, Sarajeva in Splita. Na anketi, ki je potekla zelo živahno, so razpravljali o davčni politiki ministrstva za finance z ozirom na davke na plače zasebnega nameščenstva. Glede na mišljenje vlade, da se vprašanje obdavčenja plač za leto 1922. reši s posebnim zakonom, je bila sprejeta

resolucija, ki zahteva, da ministrstvo za finance, odnosno narodna skupščina popolnoma izvzame od davka na dohodek delavcev in nameščencev eksistenčni minimum, ki se je ugotovil v 12.000 dinarjev. Končno so sklenili, da to resolucijo posebno odposlanstvo izroči ministrstvu za finance in narodni skupščini.

„Dodatek“ k telefonskemu imeniku za Slovenijo. Pošto in brzojavno ravnateljstvo v Ljubljani je izdalo zaradi mnogih sprememb v telefonskem obratu k „Imeniku telefonskih naročnikov in telefonskih

uradov v Sloveniji“ nov „Dodatek“ ter ga oddaja interesentom po 2 dinarja za kos, toliko da se krijejo nakladni stroški. V Ljubljani in Mariboru ga prodajata tamojšnja glavna urada, dobi se pa tudi pri poštini uradih Celje in Ptuj. Interesenti iz drugih krajev naj naroče ta „Dodatek“ pri gospodarskem uradu poštne in brzojavnega ravnateljstva v Ljubljani.

Občinska sodišča za pobijanje draginje so poštine prosta. Kakor se glasi ministrski odlok, so občinska sodišča za pobijanje draginje državna in zato je njih dopisovanje z državnimi uradi in oblastmi poštine prosto.

V Zagrebu je aretirala policija komunističnega Puškariča.

Kruh se je podražil v Ljubljani. Kakor čujemo, je krivda ponajveč pri molarjih, ki imajo še dovolj stare zaloge moke, ki jo pa zadržujejo, da jo prodajo potem kakor da bi bila nabavljena po novih cenah. Občinsko naj se za to zana.

Državna posredovalnica za delo. Pri vseh podružnicah „Drž. posredov. za delo“ v Ljubljani, Mariboru, Ptuj in Murski Soboti je iskalo v preteklem tednu od 20 do 26. novembra 1921 dela 309 moških in 56 ženskih delavskih moči. Delodajalci so pa iskali 249 moških in 57 ženskih delavskih moči. Posredovanj se je izvršilo v tem času 256. — Pronet od 1. januarja do 26. novembra 1921 izkazuje 31.192 strank in sicer 15.428 delodajalcev in 15.764 delavskih moči. Posredovanj se je izvršilo v tem času 9498. — Dela iščejo: pisarniške moči, kovinarji, rudarji, natakariji, natakarike, dninarji, dninarke, slugi, trgovski sodruidniki, prodajalke, blapci, vzgojiteljice, hotelske sobarice, služkinje, kuharice, vajenci, vajenke. — V delo se sprejmejo: mizarji, ključavničarji, za orodje, usnarji, zidarji, tesarji, krojači, čevljarji, gartnerji, trgovski sodruidniki, korespondentka, služkinje, kuharice, vajenci, vajenke itd.

Umrla je gosa Marija Bleiweisova - Trsteniška v Ljubljani v 82. letu starosti. Pokojnica je bila soproga primarija dr. Karla Bleiweisa. Pokojnica, roj. Kosova, je bila delovna v narodnih krogih, zlasti pa na karitativnem polju. Pogreb bo danes ob pol 4. popoldne izpred Škofije štev. 15 na pokopališče k Sv. Križu. Cislani rodbini izrekamo iskreno sožalje.

Maribor.

— **Mariborski občinski svet** je dovolil sledeče podpore: Ljudski kuhinji 50.000 K, Dijaški kuhinji (za zadnje četrtletje) 5.000 K, Dečji stanici v Mariboru 60—100.000 kron.

Iz stranke.

Seja načelstva JSDS. V petek dne 9. t. m. se bo vršila v prostorih „Svobode“ v Ljubljani Aleksandrova cesta 5 seja načelstva. (Uro objavimo jutri.)

Iz strok. organizacije.

Izkaz vposlanih prispevkov za časa stavke keramičnih delavcev v Ljubljani, in sicer sledeče skupine: Stekl. Hrastnik 492 K; stekl. Zagorje 841 K; pap. del., Medvode 301 K; pap. del. Sladki vrh 216 K; plin. del. Maribor 380 K; karbid. del., Ruše 1252 K; kem. in plin. del., Celje 88 kron; stekl., Straža 310 K; sem. del. Store 236 K; kem. del., Šoštanj 410 kron, katerim izreka Osrednji odbor Osrednjega društva kemičnih delavcev priznanje solidarnosti in najizkrenejšo zahvalo.

Vrhovno vodstvo koaliranih železničarskih organizacij kraljevine SHS je predložilo dne 28. novembra 1921 vsem merodajnim mestom naslednji memorandum: Vrhovno vodstvo koaliranih strokov. železničarskih organizacij cele države se je na osnovi podanih sklepov v dne 20. novembra 1921 v Zagrebu in z dne 28. novembra 1921 v Belgradu, osebno predstavilo g. ministru saobračaja, da izposluje izboljšanje gnotnega položaja železničarjev in zaščito njihovih pravic. Zahteve se je istočasno predložilo: G. predsedniku vlade, g. ministru financ, g. predsedniku narodne skupščine, g. predsedniku zakonodajnega odbora, kakor tudi vsem predsednikom političnih klubov narodne skupščine. Vsi merodajni vladni faktorji, kakor tudi predstavniki političnih skupin so priznali, da so zahteve železničarjev opravilne in izrazil gotovost, da hočejo pripomoči tem opravilnim zahtevam železničarjev do zadovoljivega rešenja.

Vestnik Svoboda.

Dramatični odsek „Svobode“ na jesenih priredi dne 10. in 11. decembra t. l. vsakokrat ob 7. uri zvečer Cankarjevo komedijo »Za narodov blago«. Ker je ta predstava združena s predavanjem o Cankarjevem življenju in njegovih delih in služi kot obletnica njegove smrti, se je nadejati, da jo cenjeno občinstvo z obilnim obiskom poseti. Na ta način se bode dostojno praznovalo spomin našega velikega romana. Predaval bode v nedeljo pred predstavo g. A. Podbevšek iz Ljubljane.

Gospodarstvo.

— **Ljubljanski trg.** Nakup je postal zadnje tedne slabotnejši v precejšnji meri vsled pomanjkanja denarja. Goveje meso kg 20 do 24 K po kvaliteti. Telečje meso primanjkije; cena 24 in 26 K kg. Enako primanjkije prašičje meso. Slanine in masti je na trgu dovolj, nakup slaboten. Slanina l. vrste 75 K kg, mast se razprodaja 82 do 85 K kg. Konsum mesnih izdelkov močno raste. Zeleti bi bilo le, da tovarne posvečajo najstrožjo pažnjo na kvaliteto, ki pri nas v vseh slučajih še ni dosegla prave višine. Glede divjačine in rib se pripravljajo zadostna preskrba trga. V petek, dne 9. t. m. se začne razprodajati na trgu ribe na drobno in debelo v vsaki množini, in sicer krapci, mali somi in ščuke po 40 K kg, na prostoru poleg sadnih stojnic. Glede jaje izgleda, da je zavičadalo stalno pomanjkanje. Mleko se plačuje po 8 K liter, množina je že sedaj vsled eksporta nezadostna. Kruh bel kg 18.80 K, črn 15 K, žemlje 4.50 dkg 1 K, luksuzno pecivo cene proste. Sadni trg je zadostno založen. Jabolka 12 do 18 K kg, hruške 20 do 24 K kg, orehi 32 K kg. Moka št. 0 20 K, kaša 13 K, ješprenj 18 K, otrobi 6.50 K, koruzna moka 12 K, pšenica 14.40 K kg, rž 12 K, ječmen 11 K, oves 9 K, nova koruza 10.50 kron, ajda 9 K, fižol 13 do 14 K. — Glede zelenjave je trg krit. Solata endivija 2 do 4 K glava po velikosti, motovilec 20 K kg, zelne glave 7 kron kg, čebula 15 K kg, krompir 4.50 K, kisa repa in kisto zelje 12 K kg. — Specerija: kava 94 do 144 K kg po kakovosti, sladkor v kockah 56 K, v sipi 52 K, olje liter 92 do 96 K. — Mesna aprovizacija je nabavila v zadnjih dveh mesecih 120 vagonov krompirja, 3 vagone masti, 5 vagonov pšenice in 1 vagon zelja.

— **Predvojna posojila.** Finančna delegacija v Ljubljani objavlja uradno: Reparačijska komisija v Parizu je odločila, da morejo tuji (neavstrijski) državljani zahtevati, da se jim njihove obveznice predvojnih posojil bivše avstro - ograde monarhije, ki so se proti njihovi volji ali brez njihovega dovolila na podlagi zakonitih odredb ali pa na podlagi vojnih ukrepov bivše avstro - ograde monarhije ali avstrijske vlade prenesle na ozemlje Avstrije vrnejo neizgotsane. Oni tuji državljani, lastniki takih obveznic, ki so jih sami prostovoljno deponirali v Avstriji, morejo protestirati proti žigosanju po avstrijskih oblastih ter zahtevati, da se obveznice izroče njihovi vladi. V zmislu tega odloka reparačijske komisije in na podlagi rešenja gospoda ministra za finance D. br. 17.668 z dne 24. novembra 1921 se pozivajo naši državljani, ki imajo svoje obveznice predvojnih posojil bivše avstro - ograde monarhije iz kateregakoli naslova v Avstriji, da predložijo do 15. decembra 1921 prošnjo na generalno direktorijo državnih dolgov s sledečimi podatki: 1. Ime in priimek lastnika, poklic, bivališče (točen naslov). 2. Vrsto (izvirno označilo posojila) serijo, številko in nominalno vrednost vsake obveznice. 3. Naslov depota (n. pr. zastavilo, lombard, sodnijski depozit, ženitbena kavicija itd.) eventualno dolg, za kateri jamčijo. 4. Kraj in ustanova, kjer se nahajajo. 5. Če so se prenesle v Avstrijo na podlagi zakonite odredbe bivše avstro - ograde ali avstrijske vlade. 6. Če so se prenesle v Avstrijo na podlagi vojnih odredb bivše avstro - ograde monarhije. 7. Če jih je lastnik prostovoljno tam deponiral. 8. Od kodaj je stranka lastnica teh obveznic.

— **Parobrodni društvo na Jadranskem morju** je zakonodajni odbor priznal subvencije do 10 milijonov dinarjev letno.

— **Kakšna je uradna kratica.** Filnančni minister je odredil, da je treba za dinarje »Din.« in za pare »p« smatrati kot obvezni uradni kratici v našem prometu.

Brzjavlj.

ZAKONODAJNI ODBOR — BOJ PROTI OSEMURNEMU DELAVNIKU.

LDU. Belgrad, 5. dec. Zakonodajni odbor je imel danes ob 16.50 sejo pod predsedstvom predsednika Niše Trifunovića. Po odobrenju zapisnika zadnje seje so se objavile navedbe, ki so jih predložili odseki v razpravo. Za tem se je pričela podrobna debata o zakonu za zaščito delavcev. Pri členu 6., ki govori o delovnem času, se je razvila razprava o predlogu, ki ga je vložil v imenu radikalcev in demokratov dr. Laza Marković. Predlog se glasi: »V industrijskih in rudniških podjetjih more delovni čas najetih delavcev trajati dalje kakor osem ur dnevno, oziroma 48 ur tedensko. Za industrijska podjetja se smatrajo vsa ona, v katerih dela najmanj 20 delavcev računano po povprečnem številu rabljenih delavcev v roku treh mesecev. Ako pristanejo delavci industrijskih in rudniških podjetij, se more delovni čas podaljšati za nadnormalno delo v industrijskih podjetjih za eno, oziroma največ za dve uri. To podaljšanje delovnega časa velja, ako se odločijo zanj štiri petine delavcev podjetja potem tajnega glasovanja. Sklep o podaljšanju delovnega časa velja za tri mesece. Po preteku tega roka se mora obnoviti z glasovanjem. Podrobnejša določila o tem glasovanju glede podaljšanja delovnega časa bo predpisalo ministrstvo za socialno politiko v sporazumu z ministrstvom za trgovino in industrijo. V prometnih podjetjih (železnice, parobrodarstva, pošta, brzjavlj in telefon ter slične ustanove), bodo določila časa resorata ministrstva sporazumno z ministrstvom za socialno politiko v duhu določb tega zakona. V ostalih podjetjih, izvzemši industrijska in rudniška, navedena v členu 9. poglavja 1. tega zakona traja delovni čas od 8 do 10 na dan z ozirom na značaj in težkočo posla. Ministrstvo za socialno politiko bo sporazumno z ministrstvom za trgovino in industrijo izdalo po zaščiti trgovskih in industrijskih, obrtnih in delavskih zbornic navedbe glede delovnega časa za vsako kategorijo podjetij, tukaj označenih. V teh podjetjih bo delovni čas določen po sporazumu med delodajalci in delavci ter se more podaljšati delovni čas za prekomerno delo še za eno do dve uri dnevno. Pismen sporazum o tem je dolžan delodajalec dostaviti preko občinskega sodišča pristojni občinski oblasti najpozneje do pričetka izvrševanja prekomernega dela. Proti temu predlogu je govoril v imenu jugoslovenskega kluba dr. Hohnjec, ki se je zavzemal za osemurni delovni čas brez kakih omejitev. Socialni demokrat Divac je izjavil, da smatra ta predlog za napoved vojne delavskemu ljudstvu. Predlagal, naj se predlog vrne odseku, ker bodo drugače socialni demokrati v znak protesta zapustili sejo. O svojem bodočem sodelovanju pri delu zakonodajnega odbora pa bodo razpravljali kasneje. Radikalec dr. Laza Marković je izjavil, da se predlog ne more smatrati kot napoved vojne delavskemu ljudstvu. Sodil, da se more o njem popolnoma mirno razpravljati, vendar pa ne nasprotuje, ako se vrne odseku. Istotako je izjavil radikalec Ljuba Jovanović, da je bolje, ako se vrne predlog odseku, da se doseže sporazum in da ne nastane iz zaveze sporno vprašanje. Minister za socialno politiko dr. Kukovec se je izjavil za predlog, obenem je pa tudi izjavil, da se strinja z dodatnim predlogom, da se zadeva ponovno vrne odseku v dosego kompromisa. Poročevalec Pavle Šubrović je navajal prejšnje stališče dr. Ninčiča glede tega vprašanja ter je izjavil, da se strinja s tem, da se obdrži princip osemurnega delovnega časa. Odkrito izjavlja, da ne sprejema predloga dr. Laze Markovića, ker pomenja popolno negacijo principa osemurnega delovnega časa. Pri glasovanju je bil sprejet predlog poslanca Divca, ki sta se mu pridružila tudi minister za socialno politiko in poročevalec in ki zahteva, naj se člen 6. vrne odseku. Nato se je prešlo v razpravo o ostalih členih. Pri členu 21. je dr. Žerjav zahteval, naj se poročnicam dovoli samo šesttedenski dopust po porodu. S tem predlogom se je strinjal tudi minister za socialno politiko dr. Kukovec. Poročevalec Pavle Šubrović je pristal na šesttedenski dopust pred porodom in šesttedenski dopust po porodu, vendar pa je bil ta člen sprejet, kakor ga je predlagal odsek, da se porodnicam prepove delo dva meseca pred in dva meseca po porodu. Pri členu 35. je demokrat Jovan Magovčević predlagal,

naj se otvorita delavski zbornici v Skopju za južno Srbijo in v Podgorici za Črno goro, ker bi poslovanje drugih delavskih zbornic v teh krajih radi pomanjkanja prometnih sredstev postalo iluzorično. Minister za socialno politiko in poročevalec se temu predlogu nista protivila. Sprejeti so bili nadalje vsi členi 36. do 70. z manjšimi izpremembami in dopolnitvami Magovčevića. Posebej se je glasovalo o § 40. glede volilne pravice delavcev za delavske zbornice. Ta člen je bil sprejet v redakciji, da imajo delavci volilno pravico za delavske zbornice v starosti od 18 let dalje. Nato se je prešlo na poglavje IV., ki govori o posredovalnicah za delo in ki obsega člene 85. do 100. To poglavje je bilo po krajši razpravi pri členu 94., ki govori o uradnikih in posredovalnicah za delo in o katerem se je glasovalo posebej, sprejet v redakciji odseka. Za tem je bil sprejet z večino glasov tudi člen 94., po katerem so uradniki posredovalnice za delo (tajniki) državni uradniki. Nato so bila sprejeta zaključna določila v členih 100.—105. Za tem se je razpravljalo o poglavju V., ki govori o delavskih zaupnikih (členi 107. do 118.) in je bilo to poglavje sprejeto soglasno. Za tem je bilo sprejeto poglavje VI. (členi 119., 120.), ki govori o delavskih legacijah. Ko je bilo sprejeto poglavje VII. (čl. 121. do 124.), nadalje poglavje VIII. o zaključnih določilih (člen 125. do konca), je predsednik izjavil, da je zakon o zaščiti delavcev, izvzemši člene 6. do 16., sprejet. Prešlo se je nato v razpravo zakona o centralni upravi. Ker se o tem zakonu ni moglo razpravljati brez vlade, je predsednik predlagal, naj se odloži z dnevnega reda. Predlog je bil sprejet z večino glasov. Nato je predsednik zaključil sejo ob 19.30 ter napovedal prihodnjo sejo za jutri ob 16. z dnevnim redom: 1. Naredbe ministrstva pravde za Bosno in Hercegovino. 2. Naredba v inšpekciji dela.

VLADNA KRIZA.

LDU Belgrad, 5. dec. (ZNU.) »Narodna Politika« poroča iz Beograda: Včeraj ob 16. je bil pozvan predsednik parlamenta dr. Ribar na dvor radi konzultacije o politični situaciji. Dr. Ribar je izjavil novinarjem, da je predlagal kralju, naj sestavi novi kabinet Nikola Pašić. Po njegovi avdienci je bil pozvan na dvor Nikola Pašić. Kralj je želel, naj se posreduje pri vseh parlamentarnih klubih, da se čimprej reši vladna kriza.

LDU Belgrad, 5. dec. (ZNU.) Vsa pogajanja Nikole Pašića glede rešenja krize so bila brezuspešna. Pašić je za to, da se obdrži sedanja koalicijska z močnim vplivom radikalne stranke. Včeraj se je ministrski predsednik pogajal muslimani, SKS in zemljoradniki. Tudi s Stojanom Protićem se je dolgo časa razgovarjal. Muslimani se drže rezervirano radi agrarne reforme. Zastopnik zemljoradnikov bo pa jutri podal izjavo svojega kluba. Stojan Protić se drži na svojem stališču, zadržanje SKS v bodočnosti je še neznan.

VOLILNO GIBANJE V ZAGREBU

LDU Zagreb, 5. dec. (ZNU.) Včeraj ob 10. je bil v kinematografu Apolo sestanek pristajev strank hrvatskega bloka, katerega je otvoril minister n. r. dr. Šurmin. Na sestanku so govorili tudi dr. Horvat, Dragotin Hrvoj, dr. Ritting, neki delavec in Stefan Radić, ki je razlagal socialne potrebe delavstva in propagiral za zvezo med delavci in kuneti. Ob 11. dopoldne je zborovala v kinematografu Balkan jugoslovenska neodvisna skupina, čije nosilec je dr. Ivan Politeo. Tretje zborovanje so imeli zedinjeni socialisti. Predsedoval je Viljem Bukšeg, govorili pa so Dragiša Lapšević, dr. Mijo Radošević in drugi. V velikih dvorani Uniona so zborovali včeraj tudi židovski volilci, katere je sklical dr. Schick.

NA DUNAJU JE MIR.

LDU Dunaj, 5. dec. (DKU.) Včerajšnji in današnji dan sta potekla na Dunaju popolnoma mirno.

VELIKA RUDARSKA STAVKA.

V ostravsko-karvinskem okrožju je stopilo včeraj zjutraj vse rudarsko delavstvo v stavko. Vlada je skušala pridobiti podjetnike, da podaljšajo pogodbo do konca t. m., toda podjetniki zahtevajo od delavstva večjo produkcijo, ne da bi izboljšali meze. Doslej stavka okroglo 50.000 rudarjev. Ako bi stavka trajala dalje časa, se stavki

pridružijo tudi rudarji drugih okrožij. Vlada se bavi z načrtom podraževanja. Zaupniki strokovnih organizacij in delavski svetovi so sklicani na sejo, ki jo bo vodil socialno-demokratski delavski odsek. Stavka utegne trajati dalje časa, ker so podjetniki precej založeni s produkti.

IZ ITALIJANSKE ZBORNICE.

LDU Rim, 5. dec. (DKU.) Ko je komunistični poslanec Missiano stopil v dvorano parlamenta, so vsi poslanci razen komunistov demonstrativno odšli. Vojnemu ministru, ki je tudi zapustil dvorano, so vzklikali: »Živela armada! Živela Italija!«

VLADNA KRIZA V ŠPANIJI.

LDU Pariz, 4. dec. (DKU.) Listi poročajo iz Madrida: Kakor se govori v zborničnih kuloarjih, se bo zbornica jutri po povratku kralja z lova bavila z ministrsko krizo. Položaj kabineta je omajen. V Melilli kakor tudi v Madridu in po vsej Španiji se pričakujejo demonstracije, da se pozove vlada, pospešiti osvoboditev ujetnikov Abd El Kerima. Iz Albucemasa se javlja, da je položaj ujetih Špancev vsak dan resnejši. Uporni Mavri so baje ustraili več ujetnikov in so zapretili, da bodo postreljali vse Špance, ako bodo španski letalci še nadalje bombardirali njih šatore. Abd El Kerim je dal španski vladi naznaniti, da bo brez usmiljenja dal pomoči vse španske ujetnike, ako bodo španske čete prekoračile reko Kort. V Madridu so bile danes velike demonstracije. Že tri dni patrolirajo po mestu vojak.

ANGLEŠKO - JAPONSKA POGODBA ODPOVEDANA.

LDU Pariz, 4. (Wolff.) Kakor doznava »New York Herald«, se vest o odpovedi angleško - japonske pogodbe oficijozno potrjuje, da si sta delegaciji tozadevne izjave odklonili.

IRSKA IN ANGLIJA.

LDU London, 4. dec. (Rueter.) Ministrski predsednik Lloyd George je imel danes v družbi več drugih ministrov poldrugo uro dolg razgovor s tremi sinfajnovskimi poslanci. Po poizvedbah, katere je dobil ministrski predsednik, se da sklepati, da je malo upati na zboljšanje položaja.

Po svetu.

— Stavka gledaliških igralcev na Dunaju. Udruženje gledaliških igralcev na Dunaju napoveduje za božične praznike stavko vseh dunajskih igralcev. Stavka bo materijalnega značaja, ker zahtevajo igralci povvišanje gaž.

— Prizori ob priliki čraginjskih izgrediv na Dunaju. (Dodatno k brzojavnim poročilom.) Kljub temu, da so se socialno demokratični voditelji na vso moč trudili, da zajeze izgrede, so razni komunisti in pa tudi zločinski elementi organizirali pleuitve in napade. Razbili so skoro vse kavarne, hotele in trgovine. Izgredniki v divji besnosti so bili vsi javni lokali v najkrajšem času popolnoma demolirani in oplenjeni. Izgredniki so po kletah razlivali vino, metali jestvine na cesto, vzklikajoč: »Gladi, najete se!« Iz prodajalen so metali razno blago kričoč: »Nagi, oblecite se! Bosi, obujte se!« Meščanstvo je pred plenilci bežalo na vse strani. Množica je bila posebno razjarjena na židovske špekulante. Skušala je vdreti v borzo, a je to preprečilo vojaštvo. V ogorčenju so do tal porušili in razbili kavarno valutnih špekulantov »Adler« na borz-nem trgu. Zelo trda je predla na kurtnerci nekemu bogatašu, ki se je v prvih trenutkih izgrediv peljal po ulici v avtomobilu. Množica je besna planila nadenj in ga začela tepsti. V spredu so nosili tudi vislice, katere so takoj postavili pred avtomobil. Izgredniki so že bogatincu zadržili vrvi okoli vratu. Pravočasno je posegla vmes številnejša straža, ki je moza rešila. Pretepenih pa je bilo mnogo elegantnih dam in gospodov. Izgredivi so se ponavljali pozno v noč. Okoli 8. zvečer so zadobili najboljše dimenzije. Izgredniki so grozili že s požiganjem posameznih trgovin.

— Ljudsko štetje v Avstriji, katerega statistika je zaključena, izkazuje 6 milijonov 131.545 prebival. za 223.341 manj ko leta 1910.

— London v megli. Poročajo, da se je zadnji teden nad Londonom zgrnila taka megla (londonske megle so svetovno znana — privlačnost), da ne vidiš dobesedno nosu

pred svojimi očmi. Take megle ne pomenijo. Neki angleški list je prinesel zanimivo dogodbico na račun te megle: Dve dami, ki sta se v megli izgubili, sta poprosili nekega mimoidočega, naj bi jima pokazal pravo pot domov. Mož je to vjdno storil, tembolj, ker je sam stanoval nedaleč od njunega doma. Z njegovo pomočjo sta prišli dami srečno domov, toda kako sta se začudili, ko sta opazili, da je njuni spremljevalec — slep vojni invalid, ki mu megla ni mogla delati neprikl pri vračanju po dobroznani mu poti domov!

— Kužne bolezni v Rusiji. V Petrogradu so se v zadnjem tednu pojavile epidemične bolezni, zlasti pegasti legar; batli se je, da se bodo zelo razširile.

— Iz futuristične dobe. V New-Yorku so imeli 29. pr. m. čudne vrste mašo. Maševal je duhovnik v cerkvi, krog 100.000 vernikov pa je njegove besede poslušalo in slišalo po najrazličnejših in najoddaljenejših mestnih delih s pomočjo brezžičnega telefona. Prihaja čas, ko sto in sto cerkva ne bo več potrebnih, ko bo zadostovala ena sama majhna telefonska celica, pa bodo verniki vseeno lahko opravili svoje verske dolžnosti. Če se jim bo ljubilo, in ne samo cerkve bodo postale nepotrebnne, temveč tudi tisoč in tisoč gledališč, tisoč in tisoč koncertnih dvoran. Pomislite samo, koliko bo to pomagalo stanovanjskemu vprašanju!

Dopisi.

Iz Tržiča. Zadnje čase vlada med tukajšnjim delavstvom, člani bolniške blagajne, veliko nezadovoljstvo napram lekarnarju Lavička, ker mož mesto da bi bil kolikor mogoče vjduden napram delavstvu, kadar se pride po zdravila, pa se vede skrajno nekulantno. Predvsem pa noče dati predpisanih zdravil na recepte bolniške blagajne, sklicujoč se, da on ne more več zdravil dajati v svojo izgubo, posebno ne zdravil, ki morajo biti mešana s spiritom ali s svinjsko mastjo. Bolniki ne vemo, ali je gospod lekarnar Lavička opravičen tako postopati ali ne? Vemo pa to, da delavec, kadar zbolí, zaide v skrajno neprijeten položaj on sam kakor vsa njegova družina, potem pa mesto da bi dobil zdravila, ki naj bi kolikor mogoče pripomogla k hitrejšemu okrevanju, moraš pa letati od zdravnika do lekarnarja, od lekarnarja do bolniške blagajne, nevede zakaj? Če pa bolniška blagajna sama ne more ničesar ukreniti, naj ukrene zdravstveni odsek ali okrajno glavarstvo. Treba je vse-kakor temu možu dati tekcijo, da bo v bodoče drugače postopal napram bolnikom. — Prizadeti. — (Lekarnar ni opravičen delati take opazke. Če ne more izhajati, naj se dogovori z blagajno. To lekarnar dobro ve. — Op. ured.)

Tržič. Tržič se neverjetno razvija. Minulo nedeljo smo imeli na pr. kar tri gledališke predstave, eno na Skali, drugo v »Sokolskem domu«, tretjo pa v »Delavskem domu«. Dramatični odsek »Svobode« je tokrat vprizoril francosko burko »Kontrolor spalnih vagonov«. Občinstvo je napolnilo obširno dvorano do zadnjega kotička. Naši vrli igralci pa so tudi tokrat rešili svojo nelahko nalogo zelo, zelo dobro. Požrtvovalnost igralcev šele tedaj prav razumemo, če pomislimo, da se igra vsakih štirinajst dni in vedno nove reči, pri vseh igrah pa skoro ene in iste osebe, ki imajo skušnje večer za večerom, včasih pozno v noč. To delo razume in ve ceniti le oni, ki ga je sam izkusil. Zato pa vsa čast vrlim igralcem! Plačilo najdejo v svoji zadovoljnosti po končani igri in v razumevanju občinstva. V nedeljo, dne 11. decembra se vprizori »Kralj na Betajnovi« od t. Ivana Cankarja, da proslavimo spomin obletnice njegove smrti. V ponedeljek pa priredi »Konsumno društvo za Slovenijo« otrokom svojih članov Miklavžev večer. Med 130 otrok se bo razdelilo daril v vrednost 3000 K, ki so jih darovale blage duše.

Tržič. V sredo, dne 30. novembra je napravil znani Kozinov kvartet iz Ljubljane v Tržiču samostojen koncert v korist revni deci meščanske šole v dvorani »Sokolskega doma«, ki je uspel v vsakem oziru velkolepo. Spored je obsegal nekaj pregled slovenske vokalne glasbe od najstarejših do najmodernejših skladateljev, kot poslednja točka pa šopek narodnih pesmi iz vseh krajev Slovenije. Proizvajanje sporeda zasluži toplo pohvalo v vsakem oziru. Mno-goštevilno občinstvo je bilo v oči-vidno večji zadregi od pesmi do pes-

mi, ni vedelo ali bi dalo prednost prvi ali drugi ali tej ali oni. Kdaj je kvartet v svoji najljubši vodi, je resnično težko reči. A zdi se mi, da je proizvajanje narodnih pesmic najboljše, za temi pa pridejo one, ki so zložene v narodnem tonu in ki jih najboljše zadene naš mojster Adamič. »Kmečka pesem«, »Vasovalec« in tema podobne so za Kozinov kvartet takorekoč nalašč narejene. Deset let obstoja že ta kvartet in vrši svojo kulturno nalogo z nezmanjšano delavnostjo, in lahko rečem, brez-primerno požrtvovalno, brez nehajnja in brez miru. Danes v Tržiču, jutri v Kamniku, pa zopet v Kranju. Novem mestu, povsod, kamor ga pokličejo, poleti radevolje, samo da se znanja najširšo publiko s slovensko pesmijo, da orje ledino tam, kamor ne more s svojim okornim aparatom recimo »Glasbena Matica« ali kako drugo prvovrstno pevsko društvo. Tržičani obdržimo prvi koncert Kozinovega kvarteta v trajnem spomnu, bil je nad vse lep večer. Po koncertu je bil prijateljski sestanek pri Lončarju, kjer se je razvila neprisliljena zabava, oživljena s prepevanjem domačega zbora in kvarteta. Da se tak večer vsaj vsakega pol leta ponovi, to je vseh, ki so se koncerta udeležili, srčna želja. Kozinovemu kvartetu pa srčna hvala in na skorajšnje svidenje!

Društvene vesti.

Društvo stanovanjskih najemnikov za Slovenijo s sedežem v Ljubljani, opozarja, da se vrši prihodnja javna odborova seja v sredo, dne 7. t. m. ob 20. uri v mali dvorani Mestnega doma. Društvena pisarna daje članom dnevno od 18. do 20. ure informacije Sv. Petra cesta št. 12 pritrilčno, desno.

Slovensko Planinsko društvo nana, da se vrši redni društveni občni zbor v soboto dne 17. decembra t. l. v veliki dvorani Mestnega doma na Krekovem trgu. Začetek točno ob 8. uri zvečer. Člani se vabijo na številno udeležbo. — Odbor.

Šport.

Novi smučki dobavi članom sportnih klubov v omejenem številu Sportna zveza. Vsi oni sportniki, ki reflektirajo na nje, naj se nujno zglasijo v pisarni Sportne zveze.

I. smučki tečaj v letošnji sezoni se otvori v soboto, 10. t. m. Pristop imajo vsi prijatelji zimskega sporta, ki se prijavijo najkasneje do četrtka 8. t. m. v pisarni Sportne zveze. Navesti je natančno ime, naslov članstvo in ako ima udeležence smučki ali ne. Omejeno število smučki ima Sportna zveza za kurz. Tečaj je brezplačen in ga vodi naš priznani strokovnjak g. Badura. Tečaj se bo ravnal po snežnih razmerah in bo po možnosti dnevno od 3. ure do 5. popoldne v Ljubljani ali najbližji okolici, ob nedeljah pa le v okolici in celodnevni. Pozivamo vse prijatelje tega krasnega sporta, da ne zamude ugodne prilike ter da se udeležijo tečaja v čim večjem številu. — Sportna zveza.

»Staroindijske pripovedke«. Za Božič izda SMZ »Svoboda« za otroke in odrasle globokomiselnih staroindijske basni, bajke in pripovedke, zelo bogato opremljene s krasnimi ilustracijami. Prevod je oskrbel iz sanskrita g. Jos. Suchy. Cena posamezni knjigi bo znašala okrog 26 K. Naroča s v tajništvo »Svobode« v Ljubljani, Aleksandrova cesta 5.

Konsumno društvo rudarjev v Hrastrniku z. z. o. z.

Vabilo

na občni zbor, ki se bo vršil v nedeljo, dne 11. decembra 1921 ob 9. uri dopoldne v dvorani konsumnega društva rudarjev v Hrastrniku.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora.
 2. Poročilo načelstva.
 3. Poročilo računov za l. 1920/21.
 4. Poročilo nadzorstva in podelitev odveze načelstvu.
 5. Razdelitev prebitkov.
 6. Volitev 1 člana v načelstvo.
 7. Volitev 3 članov v nadzorstvo.
 8. Predlogi in slučajnosti.
- Vstop imajo samo člani, ki vrše svoje dolžnosti napram društvu. Za načelstvo: Karel Malovrh. — Za nadzorstvo: Refnik Franjo.

Prospekt II. emisije delnic Jadranske banke d. d. v Beogradu.

Izvršujoč sklep izvenrednega občnega zbora delničarjev z dne 30. novembra 1921, objavlja podpisavi upravni svet

povišanje delniške glavnice od K 30,000.000—

na K 120,000.000—

z izdajo novih

nom K 90,000.000—, t. j. 225.000 komadov delnic po nom. K 400— s pravico na dividendo za l. 1921.

Emisija novih delnic se izvrši ob sledečih pogojih:

1. Delničarji imajo pravico, da optirajo na vsako staro delnico tri delnice II. emisije po tečaju od K 600— plus 5 % obresti od 1. januarja do 15. decembra 1921 (K 28'80) za komad. (Z ozirom na uspeh semestralne bilance Jadranske banke d. d. v Beogradu za I. semester 1921 je pričakovati, da se bo v nove delnice vloženi denar zelo povoljno obrestoval in da bo dividenda za l. 1921 znatno presegala znesek od K 28'80, vplačan na ime obresti od 1. januarja do 15. decembra 1921.)

2. Delničarji, kateri želijo izvršiti svojo opcijsko pravico, morajo predložiti v času od 1. do 15. decembra 1921 stare delnice (oziroma začasna potrdila) v svrhu prežigosanja na blagajnah:

- Jadranske banke v Beogradu ali njenih podružnic v Celju, Cavtatu, Dubrovniku, Ercegnovem, Jelsi, Korčuli, Kotoru, Kranju, Ljubljani, Mariboru, Metkoviću, Sarajevu, Splitu, Šibeniku in Zagrebu, dalje na Dunaju, v Trstu, Opatiji in Zadru;
- Banke in štedilnice za Primorje na Sušaku ali njenih podružnic na Reki in v Bakru;
- Prve hrvatske štedilnice v Zagrebu ali njenih podružnic v Belgradu, Bjelovaru, Brodu n. S., Celju, Crikvenici, Čakovcu, Daruvaru, Delnicah, Đakovu, Gjurjevcu, Hoku, Karlovcu, Kraljeviću, Križevcih, Mitrovici, Novi Gradski, Ogulinu, Osijeku, Požegi, Reki, Senju, Sisku, Subotici, Sušaku, Sv. Ivanu Zelini, Varaždinu, Vel. Gorici, Vinkovcih, Virovitici, Vukovaru in Zemunu;
- Frank Sakser State Bank, New York;
- Banco Yugoslavo de Chile, Valparaiso, Antofagasta, Punta Arenas, Puerto Natales, Porvenir, in hkrati vplačati protivednost prevzetih delnic II. emisije.

3. Razlika med nominalno vrednostjo in emisijskim tečajem novih delnic pripade po odbitku stroškov emisije rezervnemu skladu banke.

4. Delničar, ki v predpisanem roku ne prijavi opcijske pravice in ne izvrši vplačila, zgubi opcijsko pravico.

5. Prevzem eventualno neoptiranih delnic je zajamčen po domačem kapitalu.

V Beogradu, dne 30. novembra 1921.

Upravni svet Jadranske banke d. d. v Beogradu.

Ivan Jax in sin

Ljubljana, Gosposvetska cesta 2.
Šivalni stroji Izborna konstrukcija in elegantna izvršitev iz tovarne v Lincu. - Ustanovljena leta 1867.
Vezenje poučuje brezplačno.
Pisalni stroji „Adler“.
Ceniki zastoj in franko.
Kolesa iz prvih tovaren.
Dürkopp, Styria, Waffrad.
Začasno znižane cene!

Ure budilke, n. ha ke, verižice, zlatino, srebrnino, očale in poročne prstane kupite najbolje pri

A. Lečnik, urar in zlatar, Celje, Glavni trg št. 4
Popravila dobra in točna.
Zlomljeno zlato in srebro plačujem po najvišji ceni.

Krompir

za krmilo se razprodaja tudi v malih količinah po K 3'70 na Vrtači št. 5.

Ženitna ponudba.

Fant, star 29 let, bivajoč v Ameriki, se želi seznaniti s slovenskim dekletom v starosti 18 do 27 let v svrhu ženitve. Ponudbe s sliko, ki se na zahtevo vrne, naj se pošljejo na:
FRANC DOLENC,
Slaty Fork, Comp. 16, Box 2,
W. Va., Severna Amerika.

Pridobivajte naročnike

V globoki žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je gospa

Marija Bleiweis-Trsteniška

roj. Kosova

vdova primarija

danes ob 7. jutraj mirno in spravljena z Bogom umrla, stara 83 let.

Pogreb nepozabne nam matere bo v torek, dne 6. decembra t. l. ob pol 4. pos. iz hiše žalosti, pred Škofijo 15, na pokopališče k Sv. Križu.

Sv. maše zadušnice se bode darovale v stolni cerkvi.

V Ljubljani, dne 5. decembra 1921.

Rodbine:

Janko Bleiweis-Trsteniški,
Dr. Demeter Bleiweis-Trsteniški,
Milan Bleiweis-Trsteniški,
Dr. F. Iderik Lukan.

(Posebna naznanila se niso razposlala).

Več krojaških pomočnikov

treznih in vestnih delavcev za delo v tovarni se sprejme takoj. Samostojni dobe proti garanciji delo na dom. Stalno delo zasigurano.

Vpraša se: EMONSKA CESTA št. 8 v pisarni.

Medič, Rakovec & Zankl,

prej A. Zankl sinovi.
Tovarna kemičnih in rudn. barv ter lakov
Centrala: Ljubljana, d. z. c. z. Skladišče: Novisad.
Telefon 64. Brzojavi: MERAKL, Ljubljana. Telefon 64.

Emajlni laki. Prav. tirnež. Barva za pode.

Priznana najboljša in zanesljiva kakovost: barve za obleke, vse vrste barv, suhe in oljate, mavec (Gips), mastenec (Federweiß), strojno olje, karbolinej, steklarski in mizarski klej, pleskarski, slikarski in mizarski čopiči, kakor tudi drugi v to stroko spadajoči predmeti. „MERAKL“, Lak za pode. „MERAKL“, Linoleum lak za pode. „MERAKL“, Emajlni lak. „MERAKL“, Brunoline.
Ceniki se začasno ne razpošiljajo!

Državni premogovnik Velenje potrebuje izvežban. nadmonterja

slovanske narodnosti z daljšo prakso pri električnih strojih, pri montaži napeljave visoke in nizke napetosti ter pri montiranju električnih in parnih strojev. Ponudbe z navedbo pogojev ter s spričevali je vposlati na gornji naslov. Prednost imajo samei.

Največja zaloga se priporoča za nakup najboljših instrumentov izvršnih to-

TVRDKA J. DOLENC, varn po najsolidnejših in nizkih cenah.
Ljubljana, Mišerjeva ulica št 5

F. BRUMAT LJUBLJANA
Konkurenčne cene!
Manufaktura in tkanine.
Mestni trg 25.

Na nižje cene! Na nižje cene!
VULKAN tvornica gumijevih izdelkov v Kranju
Svetovno priznana kvaliteta.
izdeluje prvovrstne podpetnike.
Čisto domače podjetje!

Zadružna banka v Ljubljani

Je pričela

poslovanje v svojih prostorih

Aleksandrova cesta 5

In se bode bavila

z vsemi v bančno stroko spadajočimi opravili.